of the richly multicultural people who inhabit the city. On the contrary, the new temple will stand triumphant in honour of the cultural domination and aesthetic pleasures of an elite. The controversy of the LACMA will have been a confirmation that it is capital and fame that hold the reins of power in the arid sand-swept lands of the far west.

de hele wereld. Hun mening doet er niet toe en wordt nauwelijks aangehoord tijdens de zeldzame openbare discussies of hoorzittingen, maar toch zijn zij het die het leeuwendeel van de financiële last dragen, die nodig is om de visie van de donorklasse te realiseren. Of de 'Incatempel' nu wel of niet een architectonisch meesterwerk wordt, als openbaar bouwwerk zal het de rijke stilistische geschiedenis van het oude LACMA missen. Het zal niet langer een eclectisch symbool zijn van de heterogene cultuur van Los Angeles, en het zal zeker niet de perceptie en de mening van de rijke multiculturele gemeenschap in de stad weerspiegelen. Integendeel, de nieuwe tempel zal er triomfantelijk staan ter ere van de culturele dominantie en de esthetische geneugten van een elite. De controverse rond het LACMA bevestigt dat het geld en roem zijn, die de teugels van de macht over de droge, door zandstormen gegeselde vlakten van het verre westen vast in handen hebben.

Vertaling: InOtherWords, Jesse van der Hoeven

Colm mac Aoidh

Liberty Hall, Loved and Loathed

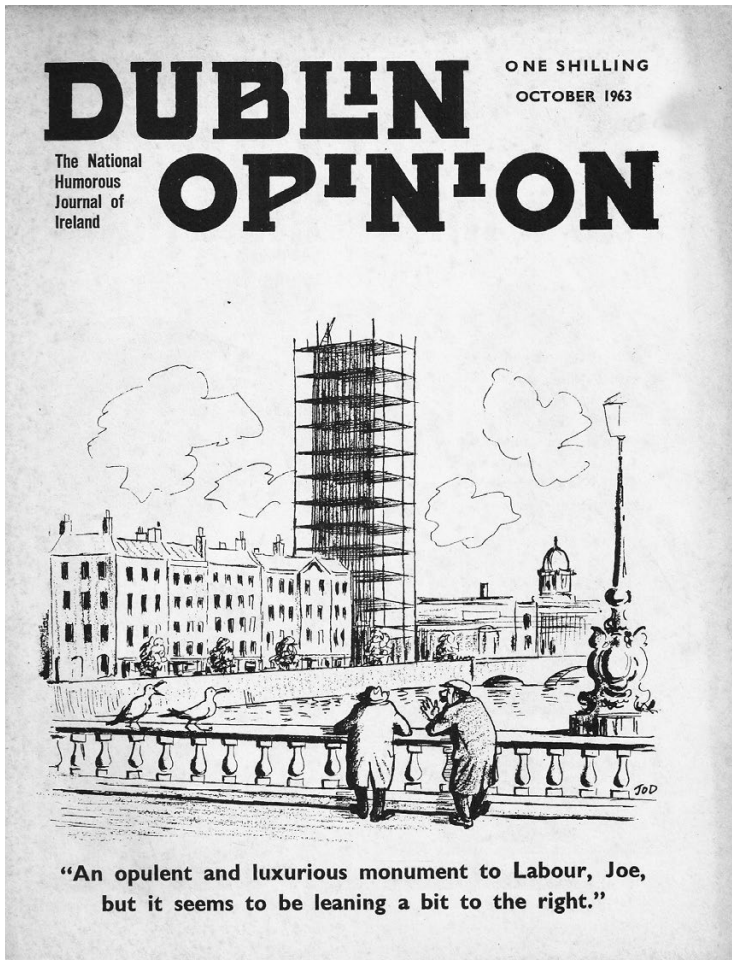
Liberty Hall, geliefd en verguisd

Liberty Hall under construction/ tijdens de bouw, **1964.**

Liberty Hall by/door **Desmond Rea O'Kelly in Dublin, shortly after completion in the late 1960s. The photograph shows the original transparent glazing/** Liberty Hall in Dublin, kort na voltooiing eind jaren 1960. Op de foto is de originele transparante beglazing te zien.

Magazine cover of *Dublin Opinion*/ Cover van het tijdschrift *Dublin Opinion*, **October/**oktober **1963.**

Few buildings lend a more recognisable or defining figure to the Dublin skyline than Liberty Hall, Ireland's first sky-scraper (although the term is perhaps employed somewhat generously, given that it stands a mere 17 storeys high). While listed on The National Inventory of Architectural Heritage as 'one of the most prominent examples of Inter-national Modernism in the country', Liberty Hall remains conspicuously absent from the associated Record of Protected Structures, reflecting the paradox of a building simultaneously regarded as both icon and eyesore.[1] This precarious position resulted in a near-death experience when Dublin City Council granted permission for the demo-lition of the building in February 2012, only for the decision to be overturned by An Bord Pleanála, the planning appeals authority, in November of the same year. How Dublin came so close to losing one of its most visible city-centre land-marks, described by Owen Hatherley as one of the buildings 'that define the era between the Georgian colonial capital and that of the Celtic Tiger', can be better understood by examining the shifting perceptions of this singular yet undervalued building.[2]

Liberty Hall occupies a high-profile site on the River Liffey at the corner of Eden Quay and Beresford Place, and currently houses the headquarters of the Services, Industrial, Professional, and Technical Union (SIPTU). In 1912, SIPTU's predecessor, the Irish Transport and General Workers' Union, took over the two-storey neo-Renaissance palazzo that had previously stood on the site, renaming it Liberty Hall. It was from there that the 1916 Easter Rising against British rule was planned and launched, a pivotal event that precipitated Ireland's emergence as a republic in 1949. The building was damaged during the Rising and restored, but by the 1940s had fallen into such disrepair that the union decided to demolish it and redevelop the site.

Plans for the new Liberty Hall were finalised in 1958 by structural engineer and architect Desmond Rea O'Kelly. Conceived as Ireland's first high-rise building, it was inspired by international examples such as Frank Lloyd Wright's Johnson Wax Factory and Skidmore Owings & Merrill's Lever House. Choosing to build a high-rise concrete building in the modernist style was significant, as it eschewed the historical precedents of the country's colo-nial past and looked instead to the future. According to architect and critic Shane O'Toole: 'This building represents Ireland joining the modern world.'[3]

Liberty Hall opened to great fanfare on May Day 1965, and judging by contemporary accounts, the mood was

1
buildingsofireland.ie/build-ings-search/building/50010302/liberty-hall-eden-quay-beresford-place-dublin-dublin-city.

2
Owen Hatherley, *Trans-Europe Express: Tours of a Lost Continent* (London: Penguin, 2019), 86.

3
Shane O'Toole interviewed by Paddy Cahill, *Liberty Hall,* documentary film, 2009.

Colm mac Aoidh

Er zijn maar weinig gebouwen die evenveel bijdragen aan de herkenbaarheid van Dublins skyline als Liberty Hall, de eerste wolkenkrabber van Ierland (hoewel de term 'wolkenkrabber' misschien wat overdreven is, want het gebouw heeft maar zeventien verdiepingen). Hoewel Liberty Hall in The National Inventory of Architectural Heritage vermeld staat als 'een van de meest opmerkelijke voorbeelden van het internationale modernisme van het land', is Liberty Hall opvallend genoeg niet opgenomen in de Record of Protected Structures. Het weerspiegelt de paradox dat een gebouw tegelijkertijd als een icoon en als een belediging voor het oog wordt beschouwd.[1] Deze precaire positie resulteerde in een bijna-doodervaring, toen de gemeenteraad van Dublin in februari 2012 toestem-ming gaf het gebouw te slopen, een beslissing die echter in november 2012 werd teruggedraaid door de An Bord Pleanála, de beroepscommissie voor ruimtelijke planning. Hoe Dublin dicht bij het verlies van een van de meest zichtbare monu-menten in het centrum van de stad kwam, een bouwwerk dat door Owen Hatherley wordt beschreven als een van de gebouwen die 'het tijdperk tussen de Georgische koloniale hoofdstad en de Keltische tijger definiëren', blijkt uit een onderzoek naar de veranderende percepties van dit unieke, maar ondergewaardeerde gebouw.[2]

Liberty Hall staat op een prominente locatie aan de rivier de Liffey, op de hoek van Eden Quay en Beresford Place, en herbergt momenteel het hoofdkantoor van de Services, Industrial, Professional en Technical Union (SIPTU). In 1912 nam de voorganger van de SIPTU, de Ierse Transport and General Workers' Union, het twee verdiepingen tellende neo-renaissance palazzo over dat op deze plek stond en gaf het de naam 'Liberty Hall'. Hier werd in 1916 de Paasopstand (de Easter Rising) tegen het Britse bestuur georganiseerd en in gang gezet, een cruciale gebeurtenis in de aanloop naar het ontstaan van de Ierse republiek in 1949. Het gebouw raakte tijdens de opstand beschadigd en werd later hersteld, maar was tegen de jaren 1940 zo in verval geraakt, dat de vakbond besloot het te slopen en er iets nieuws voor in de plaats te bouwen.

De plannen voor de nieuwe Liberty Hall werden in 1958 afgerond door bouwkundig ingenieur en architect Desmond Rea O'Kelly. Het ontwerp van 'Ierlands eerste wolkenkrabber' was gebaseerd op internationale voorbeelden zoals de Johnson Wax Factory van Frank Lloyd Wright en Lever House van Skidmore Owings & Merrill. De keuze voor een betonnen wolkenkrabber in modernistische stijl was veelzeggend, omdat daarmee de historische precedenten van het koloniale verleden

1
buildingsofireland.ie/buildings-se-arch/building/50010302/liberty-hall-eden-quay-beresford-place-dublin-dublin-city.

2
Owen Hatherley, *Trans-Europe Express: Tours of a Lost Continent* (Londen: Penguin, 2019), 86.
'De Keltische tijger' verwijst naar de sterke economische groei die Ierland in de jaren 1990 tot 2001-2002 heeft gekend.

celebratory. Suppliers and manufacturers proudly proclaimed their involvement by taking out advertisements in *The Irish Times*, jostling for column space with congratulatory notices from various well-wishers. 'FOUNDATIONS OF PROGRESS', declared the Cementation Company in bold block capitals, while the Union of Distributive Workers and Clerks pronounced Liberty Hall 'a fitting monument to the past work of Irish trade-unionism and a hopeful sign of its future development'.[4] Overall, however, reception was mixed. While *The Irish Times* acknowledged Liberty Hall as 'a key building, a rallying centre and a symbol of a large and important part of our social and political life', they noted that 'the building has been the subject of much severe criticism'.[5]

The fact was that Liberty Hall had already begun to divide opinion for reasons other than purely aesthetic ones. In his poem *New Liberty Hall*, Austin Clarke, a Dubliner and one of the most important Irish poets of the twentieth century, contrasted the socialist values of the trade unionists who had led the 1916 Rising with those of their successors, denounced as 'new capitalists' who 'Rent out expensive suites, Of glassier offices'.[6] Likening Liberty Hall to the Tower of Babel, a symbol of hubris and greed, Clarke questioned why a trade union headquarters paid for by its working-class members should assume the form of a glossy skyscraper, a typology more usually associated with the luxury and financial excess of free-market capitalism. This contradiction between the philosophy of the traditionally left-leaning, socialist trade union and the manifestation of their new 'crystal tower' was similarly lampooned on the cover of satirical magazine *Dublin Opinion* in October 1963. Two Dubliners gaze at the new Liberty Hall under construction, with one remarking: 'An opulent and luxurious monument to Labour, Joe, but it seems to be leaning a bit to the right.'[7]

Clarke's critique followed a thread common in his poetry throughout the 1960s, which drew analogies between the tearing down of old red brick Dublin to make way for glass and concrete constructions and the simultaneous unravelling of the social and cultural city fabric. As the demolition continued apace, with up to two-fifths of Dublin's historical fabric disappearing between the 1950s and the mid-1980s, critical views of modernist architecture became widespread.[8] In March 1985, musician and activist Bob Geldof made headlines when he railed against 'the brutalisation' of Dublin, bemoaning how the old town was being replaced by 'the most mediocre, unaesthetic, architecturally inarticulate buildings I've ever seen in my life', which he contended 'can only be the product of back-handers, political corruption and moral degradation'.[9] That same year, Geldof's sentiments were popularised in architecture campaigner and journalist Frank McDonald's best-selling book *The Destruction of Dublin*, which helped cement the reputation of modernism as the dark age of Irish architecture history. For a generation of Irish people, Liberty Hall became associated with a period of greed, speculation and architectural vandalism, a stigma that would prove difficult to shrug off, even into the new millennium. In September 2007, an article in *The Irish Times* awarded Liberty Hall the dubious honour of inclusion on a 'list of buildings we love to hate', balefully opining: 'Let the wrecking ball swing.'[10] As it turned out, less than two years later, the SIPTU would announce its intention to demolish Liberty Hall.

The threat of imminent demolition acted as the catalyst for the emergence of a concerted effort to save Liberty Hall, spearheaded by the Irish branch of Docomomo. The campaigners aimed to mobilise support for the retention of the building by countering the widespread apathy towards its fate. One of the strategies involved highlighting original qualities and features that had become damaged or lost over time. Much of the criticism levelled at Liberty Hall had taken issue with its 'rickety, uneven windows', described as 'the architectural equivalent of crooked teeth'.[11] At first glance, it could be presumed that this was simply the result of poor building maintenance, but the cracked and peeling glazing concealed another, more traumatic, backstory, the emergence of which would shed more light on the building's dishevelled appearance and elicit more sympathy for its plight, at least so the campaigners hoped.

Originally, aluminium-framed windows were wrapped around each level of the façade, with glazed corners that were completely transparent, allowing one to see through the building to the sky beyond. A review at the time of Liberty Hall's completion even dubbed it 'The Crystal Tower'.[12] Less than a decade later, in December 1972, Liberty Hall was targeted in a loyalist bomb attack which blew out most of the windows. A shatterproof reflective film was applied to the replacement glazing, 'taking away the tower's delicate translucent effect'.[13]

By the early 2000s, the memory of the bombing and the detrimental impact it had on the building's appearance

4 *The Irish Times*, 1 May 1965, 15.
5 Architecture correspondent, 'New Dublin Landmark', *The Irish Times*, 1 May 1965, 14.
6 Austin Clarke, 'New Liberty Hall', in: Austin Clarke, *The Echo at Coole* (Dublin: Dolmen Press, 1968), 45.
7 Unknown cartoonist, front cover of *Dublin Opinion*, October 1963.
8 Lisa Godson, 'Review: Open House Dublin', *Journal of the Society of Architectural Historians* 2 (2012), 251.
9 Elgy Gillespie, 'Geldof Laments "Brutalised" Dublin', *The Irish Times*, 4 March 1985, 1.
10 Róisín Ingle, 'Bring on the Wrecking Ball', *Irish Times Weekend Review*, 29 September 2007, 45.
11 Anonymous, 'Liberty Hall Redevelopment', *Archiseek Forum*, 7 November 2008.
12 Anonymous, 'The Crystal Tower, Liberty Hall Is Open', *The Irish Builder and Engineer*, 1965.
13 Ellen Rowley, 'Liberty Hall: 1960s Eyesore or Modernist Icon?', *History Ireland* 4 (2013), 37.

van het land opzij werden geschoven en in plaats daarvan naar de toekomst werd gekeken. 'Dit gebouw laat zien dat Ierland zich bij de moderne wereld voegt,' aldus architect en criticus Shane O'Toole.[3]

De opening van Liberty Hall op May Day 1965 ging met veel fanfare gepaard; volgens contemporaine verslagen was de sfeer feestelijk. Toeleveranciers en fabrikanten waren trots op hun betrokkenheid en toonden dat door advertenties te plaatsen in *The Irish Times*, waarbij ze om de ruimte moesten concurreren met de felicitaties van verheugde landgenoten. 'FOUNDATIONS OF PROGRESS', kopte de Cementation Company in vette blokletters, terwijl de Union of Distributive Workers and Clerks Liberty Hall 'een passend monument voor het vroegere werk van de Ierse vakbeweging en een hoopvol teken van haar toekomstige ontwikkeling' noemde.[4] Over het algemeen was de ontvangst echter gemengd. Terwijl Liberty Hall in *The Irish Times* 'een belangrijk gebouw, een verzamelplaats en symbool van een groot en belangrijk deel van ons maatschappelijke en politieke leven' werd genoemd, werd er ook opgemerkt dat 'het gebouw het onderwerp van veel en stevige kritiek was geweest'.[5]

In feite had Liberty Hall al eerder verdeeldheid gezaaid, om andere dan zuiver esthetische redenen. De Dubliner Austin Clarke, een van de belangrijkste Ierse dichters van de twintigste eeuw, zette in zijn gedicht *New Liberty Hall* de socialistische waarden van de vakbonden die de Paasopstand van 1916 hadden aangevoerd, af tegen die van hun opvolgers. Clarke maakte ze uit voor 'nieuwe kapitalisten' die 'Rent out expensive suites, Of glassier offices'.[6] Hij vergeleek Liberty Hall met de Toren van Babel, een symbool van hoogmoed en hebzucht, en vroeg zich af waarom het door leden van de arbeidersklasse betaalde vakbondshoofdkwartier de vorm had aangenomen van een glimmende wolkenkrabber, een gebouwtype dat gewoonlijk werd geassocieerd met de luxe en financiële excessen van het vrijemarktkapitalisme. Deze tegenstelling tussen de filosofie van de traditioneel linkse, socialistische vakbond en het uiterlijk van zijn nieuwe 'kristallijnen toren' werd in oktober 1963 ook gehekeld op de omslag van het satirische tijdschrift *Dublin Opinion*. Twee Dubliners staan te kijken naar het bouwterrein waarop de nieuwe Liberty Hall verrijst. De een zegt tegen de ander: 'Het is een weelderig en luxueus monument voor Labour, Joe, maar het lijkt wel alsof het een beetje naar rechts overhelt.'[7]

De rode draad door Clarke's kritiek werd doorgezet in zijn poëzie van de jaren 1960, waarin hij parallellen trok tussen de afbraak van Dublins oude, rode bakstenen gebouwen om plaats te maken voor glas- en betonconstructies, en de ontrafeling van het sociale en culturele stedelijke weefsel. Naarmate de sloop vorderde (tussen de jaren 1950 en 1980 verdween twee vijfde van het historische weefsel van Dublin) kwam er steeds meer kritiek op de modernistische architectuur.[8] In maart 1985 haalde de muzikant en activist Bob Geldof de voorpagina's, toen hij tegen de 'brutalisering' van Dublin fulmineerde en aangaf te betreuren dat de oude stad werd vervangen door 'de meest middelmatige, onesthetische, architectonisch vormeloze verzameling gebouwen die ik ooit in mijn leven heb gezien', die volgens hem 'slechts het product konden zijn van smeergeld, politieke corruptie en immoreel gedrag'.[9] In datzelfde jaar bereikten de gevoelens van Geldof het grote publiek, dankzij de bestseller *The Destruction of Dublin* van de architectuuractivist en journalist Frank McDonald, een boek dat de reputatie van het modernisme als het equivalent van de donkere Middeleeuwen in de Ierse architectuurgeschiedenis hielp versterken. Een hele generatie zou Liberty Hall gaan associëren met een periode van hebzucht, speculatie en architectonisch vandalisme, een stigma dat het gebouw maar met moeite zou weten af te schudden en dat het tot in het nieuwe decennium zou aankleven. In september 2007 viel Liberty Hall in een artikel in *The Irish Times* de twijfelachtige eer te beurt om te worden opgenomen op 'een lijst van gebouwen die we haten met liefde': 'Laat de sloopkogel maar zwaaien!', was de mismoedige opinie.[10] Naar later zou blijken, zou de SIPTU nog geen twee jaar later aankondigen Liberty Hall te gaan slopen.

De dreiging van de komende sloop fungeerde als katalysator voor een gezamenlijke inspanning om Liberty Hall te redden, aangevoerd door de Ierse tak van Docomomo. De actievoerders wilden de wijdverbreide apathie ten aanzien van het lot van het gebouw tegengaan en steun mobiliseren voor behoud. Een van de strategieën bestond uit het benadrukken van de originele kwaliteiten en kenmerken die in de loop der tijd beschadigd waren geraakt of verloren gegaan. Veel van de kritiek op Liberty Hall had betrekking op de 'gammele, ongelijke ramen', die werden beschreven als 'het architectonische equivalent van scheve tanden'.[11] Op het eerste gezicht leek het nog aannemelijk dat hun toestand gewoon het gevolg was van slecht onderhoud. Maar achter de gebarsten en afschilferende ramen ging een ander, traumatischer, achtergrondverhaal schuil dat, als het bekend zou worden, meer licht kon werpen op het gehavende uiterlijk van het gebouw en sympathie zou wekken voor de benarde situatie ervan, althans zo hoopten de actievoerders.

Oorspronkelijk was de gevel op elk niveau omwikkeld met ramen in aluminium kozijnen, met volledig transparante glazen

3 Shane O'Toole geïnterviewd door Paddy Cahill, *Liberty Hall,* documentaire, 2009.
4 *The Irish Times*, 1 mei 1965, 15.
5 Architectuurcorrespondent, 'New Dublin Landmark', *The Irish Times*, 1 mei 1965, 14.
6 Austin Clarke, 'New Liberty Hall', in: Austin Clarke, *The Echo at Coole* (Dublin: Dolmen Press, 1968), 45.
7 Onbekende cartoonist, voorkant *Dublin Opinion*, oktober 1963.
8 Lisa Godson, 'Review: Open House Dublin', *Journal of the Society of Architectural Historians* 2 (2012), 251.
9 Elgy Gillespie, 'Geldof Laments "Brutalised" Dublin', *The Irish Times*, 4 maart 1985, 1.
10 Róisín Ingle, 'Bring on the Wrecking Ball', *Irish Times Weekend Review*, 29 september 2007, 45.
11 S.n., 'Liberty Hall Redevelopment', *Archiseek Forum*, 7 november 2008.

contents

had faded from Dublin's collective consciousness. With the launch of their Save Liberty Hall campaign in April 2008, *The Dubliner* purposely reintroduced this narrative to the centre of the debate, pinpointing the aftermath of the bombing as 'the beginning of the end of public affection for Liberty Hall', and contending that the subsequent botched restoration 'had a profound effect on the appearance and, consequently, people's perception of the building'.[14]

In May 2009, the movement to rehabilitate Liberty Hall began to gather pace when a short but incisive 24-minute documentary by director and filmmaker Paddy Cahill was aired by the national broadcaster RTÉ. It featured the building's architect, Desmond Rea O'Kelly, recounting the story of the glazing, lamenting that 'everything was spoiled', while contrasting before and after images highlighted the effect on the façade of the deleterious repair job.[15] Cahill has since noted that 'the simple narrative of the windows being changed ruining the building has really stuck in the public's mind, and I often hear it repeated'.[16] Indeed, the idea that the replacement glazing was responsible for the loss of the original translucent effect of the building, and by extension its consequent dilapidated appearance and negative perception, has gained traction inthe intervening years, appearing in newspaper articles, books and academic journals. A crucial success for the Save Liberty Hall campaign is the fact that many of these references emphasise the reversible nature of the changes to Liberty Hall's façade, suggesting that it would be perfectly feasible to repair and renovate the building.[17]

Another consequence of the bombing that diminished Liberty Hall in the eyes of the public was the closing of the rooftop observation deck. As *The Irish Times* remarked, upon its completion 'this quickly became one of the city's main attractions', offering Dubliners 'an unparalleled opportunity to view their city from a great height'.[18] Its closure robbed the public of access to Liberty Hall, which has contributed to the sense of disconnect, since viewed only from a distance, the finer features of the building cannot be appreciated. Aware that Liberty Hall is often dismissed at a cursory glance since people are unable to experience the rich details that soften its modernist lines, recent publications have focused on the tactile quality and human scale of features such as the coloured mosaic patterns on the underside of the copper-clad roof pavilion, the elegant wooden balustrades and the Connemara marble in the lobby.[19] Going one step further, since 2006 the Irish Architecture Foundation has organised Open House Dublin, 'when buildings of all types and periods open their doors to allow citizens and visitors to explore'.[20] Liberty Hall has turned out to be an immensely popular fixture of this annual event, consistently attracting more visitors than any other twentieth-century building.[21]

The extent to which attempts at rewriting the embedded narrative of Liberty Hall have been successful remains to be seen. Although it was spared the wrecking ball in 2012 by the last-minute intervention of An Bord Pleanála, the arguments given for that decision were based on the negative effects that its proposed replacement would have had on the setting and character of the surrounding architectural conservation areas, rather than on a genuine appraisal. This is particularly difficult to comprehend given that the National Inventory of Architectural Heritage, the state body that recommends buildings for inclusion on the Record of Protected Structures, advised that 'Liberty Hall has become an icon of Dublin and makes a significant contribution to the architectural, historical and cultural heritage of the city'.[22] And yet, since Liberty Hall is to this day still not listed as a Protected Structure, there remains 'no requirement for its protection or retention'.[23]

And so we come full circle in our examination of a building that continues to divide opinion, a 55-year-old, 17-storey skyteaser with crooked teeth, loved and loathed, admired and ignored, championed and vilified in equal measure. Liberty Hall's future is far from certain: An Taisce (the National Trust for Ireland) lists it as still being at critical risk of demolition.[24] It exists in an architectural Catch-22, not yet old enough to be appreciated for its historical value, but too old to be considered fit for purpose by contemporary standards; prominent enough to be labelled an eyesore, yet not sufficiently noteworthy to be recognised as a landmark; significant enough to be branded 'iconic', but never valued enough to be listed.

14 Paddy Cahill, 'In Defence of Liberty', *The Dubliner*, April 2008, 36.
15 *Liberty Hall,* documentary, 2009.
16 Paddy Cahill, in conversation, 2020.
17 Frank McDonald, 'Decision on Liberty Hall Demolition Will Shape City Skyline', *The Irish Times*, 19 July 2012, 8.
18 Desmond Rea O'Kelly Obituary, 'Architect and Engineer Designed Dublin's Liberty Hall', *The Irish Times*, 5 March 2011, 12.
19 Ellen Rowley, 'Case Study: Liberty Hall', in: Ellen Rowley (ed.), *More Than Concrete Blocks: Volume 2 1940–72, Dublin City's Twentieth-Century Buildings and Their Stories* (Dublin: Dublin City Council, 2019), 308–321.
20 openhouseworldwide.org/openhouse/dublin.php.
21 Godson, 'Review: Open House Dublin', op. cit. (note 8), 251.
22 buildingsofireland.ie/buildings-search/building/50010302/liberty-hall-eden-quay-beresford-place-dublin-dublin-city.
23 An Bord Pleanála, Inspector's Report PL29N.240350, July 2012.
24 antaisce.org/buildingsatrisk/liberty-hall-dublin-1.

hoeken, zodat je door het gebouw heen naar de hemel kon kijken. In een recensie uit de tijd dat Liberty Hall werd opgeleverd, werd het gebouw zelfs 'The Crystal Tower' genoemd.[12] Nog geen tien jaar later, in december 1972, was Liberty Hall het doelwit van een loyalistische bomaanslag die het merendeel van de ramen wegblies. Op het nieuwe glas werd een reflecterende veiligheidsfolie aangebracht die 'het delicate, doorschijnende effect van de toren wegnam'.[13]

In het begin van de jaren 2000 waren de herinnering aan de bomaanslag en de schadelijke gevolgen ervan voor het uiterlijk van het gebouw uit het collectieve geheugen van Dublin gewist. Met de lancering van hun Save Liberty Hall-campagne in april 2008 maakte *The Dubliner* dit verhaal bewust opnieuw tot kern van het debat, waarbij het blad de nasleep van de bomaanslag aanduidde als 'het begin van het einde van de publieke affectie voor Liberty Hall'. De krant beweerde dat de daaropvolgende mislukte restauratie 'een diepgaand effect had op het uiterlijk van het gebouw en daarmee op het beeld dat de mensen van het gebouw hadden'.[14]

In mei 2009 accelereerde de campagne om Liberty Hall te rehabiliteren, toen een korte maar indrukwekkende, 24 minuten durende documentaire van regisseur en filmmaker Paddy Cahill werd uitgezonden door de nationale omroep RTÉ. Daarin vertelde de architect van het gebouw, Desmond Rea O'Kelly, het verhaal van de beglazing en klaagde hij dat 'alles bedorven was', terwijl beelden van voor en na de bomaanslag het effect van het slechte herstelwerk op de gevel illustreerden.[15] Sindsdien heeft Cahill laten weten: 'Het eenvoudige verhaal van de ramen die vervangen moesten worden en hoe dat het gebouw verziekte, is echt bij het publiek blijven hangen en ik hoor het vaak terug.'[16] Het idee dat de vervangende beglazing verantwoordelijk was voor het verlies van de oorspronkelijke doorzichtigheid, en dientengevolge voor het vervallen uiterlijk en de negatieve perceptie van het gebouw, heeft in de tussenliggende jaren aan kracht gewonnen en is herhaald in krantenartikelen, boeken en academische tijdschriften. Wat van doorslaggevend belang is geweest voor de Save Liberty Hall-campagne is dat in veel van deze vermeldingen wordt benadrukt dat de latere veranderingen aan de gevel van Liberty Hall omkeerbaar zijn; er wordt gesuggereerd dat het heel goed mogelijk is het gebouw te herstellen en te renoveren.[17]

Een ander gevolg van het bombardement, waardoor de waarde van Liberty Hall in de ogen van het publiek afnam, was de sluiting van het observatieplatform op het dak. Na voltooiing werd dit platform, zoals *The Irish Times* opmerkte, 'al snel een van de belangrijkste attracties van de stad', omdat het Dubliners 'een ongeëvenaarde kans bood om hun stad van grote hoogte te bekijken'.[18] De sluiting beroofde het publiek van de toegang tot Liberty Hall en dit heeft bijgedragen aan het ontstane gebrek aan verbinding met het gebouw, doordat de mooiste onderdelen alleen nog maar op afstand konden worden bekeken en dus niet worden gewaardeerd. In het besef dat veel mensen Liberty Hall al na een oppervlakkige blik verwerpen, omdat ze de rijke details die de modernistische lijnen verzachten niet kunnen ervaren, zijn recente publicaties vooral gericht op de tactiele kwaliteit en de menselijke schaal van kenmerken zoals de gekleurde mozaïekpatronen aan de onderkant van het met koper beklede dakpaviljoen, de elegante houten balustrades en het Connemara-marmer in de lobby.[19] Sterker nog, de Irish Architecture Foundation organiseert sinds 2006 het evenement Open House Dublin, 'wanneer allerlei gebouwen uit allerlei perioden hun deuren openen om zich door burgers en bezoekers te laten verkennen'.[20] Liberty Hall is een immens populair onderdeel van dit jaarlijkse evenement gebleken, dat consequent meer bezoekers trekt dan welk ander twintigste-eeuws gebouw ook.[21]

Het is nog maar de vraag in hoeverre pogingen om het vertrouwde Liberty Hall-verhaal te herschrijven succesvol zijn geweest. Hoewel het gebouw in 2012 door de interventie van An Bord Pleanála op het laatste moment voor de sloopkogel gespaard bleef, waren de argumenten voor die beslissing gebaseerd op de negatieve effecten, die de voorgestelde vervanging zou hebben gehad op de omgeving en het karakter van de omringende gebieden vol beschermde architectuur, in plaats van op een echte beoordeling. Dit is maar moeilijk te begrijpen, aangezien de National Inventory of Architectural Heritage, het overheidsorgaan dat gebouwen aanbeveelt voor opname in de Record of Protected Structures, in een advies stelde dat 'Liberty Hall een icoon van Dublin is en een belangrijke bijdrage levert aan het architectonisch, historisch en cultureel erfgoed van de stad'.[22] Aangezien Liberty Hall tot op de dag van vandaag nog steeds niet is opgenomen in de Record of Protected Structures, is er ook 'geen vereiste voor bescherming of behoud'.[23]

En zo komen we weer terug bij het begin van ons onderzoek naar een gebouw dat de meningen blijft verdelen, een 55-jarige, 17 verdiepingen tellende wolkenvanger met

12 S.n., 'The Crystal Tower, Liberty Hall Is Open', *The Irish Builder and Engineer*, 1965.
13 Ellen Rowley, 'Liberty Hall: 1960s Eyesore or Modernist Icon?', *History Ireland* 4 (2013), 37.
14 Paddy Cahill, 'In Defence of Liberty', *The Dubliner*, april 2008, 36.
15 *Liberty Hall,* documentaire, 2009.
16 Paddy Cahill, gesprek, 2020.
17 Frank McDonald, 'Decision on Liberty Hall Demolition Will Shape City Skyline', *The Irish Times*, 19 juli 2012, 8.
18 Desmond Rea O'Kelly Obituary, 'Architect and Engineer Designed Dublin's Liberty Hall', *The Irish Times*, 5 maart 2011, 12.
19 Ellen Rowley, 'Case Study: Liberty Hall', in: Ellen Rowley (red.), *More Than Concrete Blocks: Volume 2 1940–72, Dublin City's Twentieth-Century Buildings and Their Stories* (Dublin: Dublin City Council, 2019), 308–321.
20 openhouseworldwide.org/openhouse/dublin.php.
21 Godson, 'Review: Open House Dublin', op. cit. (noot 8), 251.
22 buildingsofireland.ie/buildings-search/building/50010302/liberty-hall-eden-quay-beresford-place-dublin-dublin-city.
23 An Bord Pleanála, Inspector's Report PL29N.240350, juli 2012.

contents

scheve tanden, zowel geliefd als verguisd, zowel bewonderd als genegeerd en zowel verdedigd als belasterd. De toekomst van Liberty Hall is verre van zeker: volgens An Taisce (de Ierse National Trust) bestaat er nog steeds een grote kans dat het gebouw wordt gesloopt.[24] Het bevindt zich in een architectonische *Catch-22*: het is nog niet oud genoeg om te worden geapprecieerd om zijn historische waarde, maar te oud om naar hedendaagse maatstaven als bruikbaar te worden beschouwd; het is voldoende prominent om als een belediging voor het oog te worden bestempeld, maar niet opvallend genoeg om als een monument te worden gezien; belangrijk genoeg om als 'iconisch' te worden vermeld, maar nooit voldoende gewaardeerd om op de lijst te worden gezet.

Vertaling: InOtherWords, Maria van Tol

24
antaisce.org/buildingsatrisk/liberty-hall-dublin-1.

Hamish Lonergan

The Royal National Theatre From Architectural Review to TikTok

contents

Het Royal National Theatre Van Architectural Review tot TikTok